

Mobbens barnbarn

I begynnelsen var mobben. Mobben var ett flockdjur som gick på bakbenen och styrdes av två drivkrafter - skräcken och lystnaden. Skräcken var att inte likna flocken och därmed dra till sig uppmärksamhet från blodtörstiga fiender. Skräcken var också att befinna sig i en flock där någon utgjorde en svag länk och därmed ett hot mot hela flockens säkerhet. Lystnaden fick sitt utmäte genom dödandet av dessa udda, svagare exemplar, i den egna flocken och andras, samt genom våldtäkt, frosseri och expansion. Skräcken var förlamande. Lystnaden befriande. Därmed uppfattades lystnaden som det eftersträvaransvärda tillståndet, och skräcken som dess förutsättning. Några andra drivkrafter hade mobben ingen vetskap om. Och så förflöt tusentals år.

Idag kallar sig mobben människor. De menar att de inte längre är djur. De anser sig stå över den råa, brutala naturen och har blivit civiliserade, näst intill gudar. De kan tänka, känna empati och styras av förnuft och erfarenhet. En stark grupp kan ta hand om sina svaga. De svaga har visat sig vara en tillgång, med unika kunskaper, oanad uppfinningsrikedom och överlevnadsförmåga. En människa kan vara småväxt och en skicklig president. En annan kan ha groteska anletsdrag men en röst som gör honom till världens vackraste. En tredje är blind, kan tänka för sju och blir tilldelad Nobelpriset.

Tecknen på svaghet är inte längre kopplade till utseendet. Förhållandena har blivit de omvända. Den som är fysiskt stark och gör som flocken, anses osjälvständig och korkad. Den som är klen men har en talang och vågar visa upp den, väcker beundran (särskilt om det sker i teve). Kanske har det att göra med Ordet. När Ordet kom till mobben, blev mobben mänsklig. De svaga kunde plötsligt hävda sig som medlare, observatörer, uppfinnare eller gudarnas kontaktpersoner. Skräcken för svaghet släppte och flockarna började samarbeta. De byggde upp samhällen, skapade handelsvägar och blev människor. Men betyder det att mobben är död? Naturligtvis inte. Mobben bor i oss lika starkt som någonsin förr. Vi har bara dragit på oss en kostym av mänsklighet som lätt brister i sömmarna. Vi månar om samhällets svagaste, men känner skräck för att själva hamna bland dem. Vi köper kläder av speciella märken, fast de är dyra och fula, bara för att visa att vi tillhör de starka i flocken. Vi bryr oss om vad Farmen-Janne gjorde i helgen, för att vi tror att det är vad alla andra bryr sig om. Och vi skulle återigen dra på oss brunskjortorna och ropa Heil Hitler! om det var vad majoriteten sa åt oss att göra. Människorna kommer och går. Mobben består. Sluta därför aldrig att tänka självständigt!

© Tina Messing

Även publicerad i Stockholm City 18 augusti 2005